

**РІВНЕНСЬКА ОБЛАСНА
УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА**

**ЗНАМЕННІ ТА ПАМ'ЯТНІ ДАТИ
РІВНЕНЩИНИ
НА 2020 РІК**

1015 років
від часу першої писемної згадки про Дубровицю (1005)

920 років
від часу першої писемної згадки про місто Дубно (1100)

920 років
від часу першої писемної згадки про місто Острог (1100)

870 років
від часу першої писемної згадки про місто Корець (1150)

730 років
від часу першої писемної згадки про селище Степань
Сарненського району (1290)

620 років
тому була заснована Острозька синагога (бл. 1400–1941) –
культурно-освітній осередок єврейської громади.
При синагозі діяла друкарня (1608–1832) та школа рабинів

560 років
від дня народження Костянтина Івановича Острозького
(1460 – 1530) –
військового і державного діяча Великого Князівства Литовського,
Руського та Жемайтійського.
Великий гетьман Литовський
(1497–1500, 1507–1530)

540 років
від часу першої писемної згадки про Погост (1480),
з 1946 року – селище Зарічне

525 років
тому у Клевані (нині селище Рівненського району)
князем Федором Чорторийським було завершено будівництво замку
(1475–1495)

525 років
від дня народження Марціна Бельського (1495–1575),
польського письменника та історіографа.
Автор поетичних і прозових творів, військовик.

Автор «Хроніки всього світу» (1551) – історії народних рухів, в.т. козацтва
1590-х рр.

500 років
тому було написане Нобельське Четвероєвангеліє (1520)
в селі Нобель Зарічненського району. Рукописне старослов'янське Євангеліє,
визначна рукописна пам'ятка XVI ст.
Найдавніша писемна пам'ятка Українського Полісся.
Зберігається у фондах бібліотеки Академії наук Литви

465 років
від дня народження Самуїла Едельса (1555–1632),
єврейського освітнього і культурного діяча.
Ректор школи рабинів при Острозькій синагозі.
У 1599 р. переїхав до Острога. Ініціатор заснування друкарні.
Помер в Острозі

450 років
від часу першої писемної згадки про Стару осаду
(нині смт Володимирець) (1570)

445 років
тому друкар Іван Федоров (Федорович)
був призначений князем Костянтином Острозьким
управителем Дерманського монастиря (1575–1576)

435 років
тому Острогу було надано Магдебурзьке право (1585)

435 років
від дня народження Богдана Хмельницького (1595–1657),
українського військового, політичного та державного діяча.
Гетьман Війська Запорозького, очільник Гетьманщини (1648–1657).
Керівник Хмельниччини.
Учасник Берестецької битви 1651 року

425 років
від дня народження Самуеля Твардовського (між 1595 і 1600–1661),
польського письменника, поета, хроніста доби бароко.
Автор поеми «Громадянська війна», в якій чимало сторінок присвячено
Берестецькій битві (1651)

420 років
від дня народження Адама Кисіля (1600–1653),

українського урядника, політичного і державного діяча Речі Посполитої.
Воєвода брацлавський, київський.

Один з чотирьох православних сенаторів Речі Посполитої.
Брав участь у Берестецькій битві 1651 року

420 років

від дня народження Гійома Левассера де Боплана
(бл. 1600–1673 (1685), інженера, військового картографа французького походження. Автор праці «Опис України» (1651)

420 років

тому у Гощі дідами Гаврилом та Романом Гойськими був заснований
Гойський колегіум соціанів (1600–1637)

420 років

від дня народження Анни-Алоїзи Острозької
(у заміжжі – Ходкевич) (1600–1654), княгині роду Острозьких,
онуки Василя-Костянтина Острозького.
Засновниця колегіуму єзуїтів в Острозі

415 років

від дня народження Інокентія Гізеля (бл. 1605–1683),
українського православного діяча німецького походження.
Один із перших ректорів школи при Гощанському монастирі

415 років

від дня народження Станіслава Освенціма (бл. 1605–1657),
польського мемуариста. На сторінках свого щоденника згадує
Берестецьку битву (1651)

405 років

від дня народження Лазаря Барановича (1615 або 1620–1693),
українського письменника, церковного і політичного діяча.
У 1647–1650 рр. був ректором колегії в Гощі

390 років

з дня смерті Лаврентія Зизанія (Зизаній-Тустановський)
(? – між 1630–1640), письменника, перекладача,
освітнього і церковного діяча. Викладач Острозької академії

370 років

тому була побудована Михайлівська церква
в селі Острів Радивилівського району (1650).
У 1912 р. вона була перенесена на територію Національного історико-
меморіального заповідника «Поле Берестецької битви».

За народними переказами напередодні Берестецької битви 1651 року у цій церкві митрополит Іосаф благословив Богдана Хмельницького та його військо

325 років

тому був заснований колегіум католицького чернечого ордену піарів в Дубровиці (1695–1931)

280 років

від дня народження Івана Гонти (1740–1768), сотника козацького надвірного війська воєводи Францішека Потоцького. Керівник українського гайдамацького руху, один з очільників Коліївщини (1768)

255 років

від дня народження Ципріана Годабського (1765–1809), польського поета, перекладача, публіциста, військового діяча. Навчався у школі піарів у Дубровиці

235 років

від дня народження Антонія Анджейовського (1785–1868), природознавця, дослідника флори Волині. Уродженець села Варковичі Дубенського району

230 років

тому міщанином Шмулем Берковичем була заснована друкарня в місті Корець Новоград-Волинського повіту (нині Рівненська область) (1790–1792)

205 років

від дня народження Хаїма Цебі Лернера (1815–1889), педагога і письменника. Народився у Дубно

160 років

від дня народження Анатолія Анципо-Чикунського (1860–?), викладача історії та географії Рівненської гімназії (з 1888), інспектора (1889–1890), директора реального училища (1909–1911)

155 років

тому виникло Кирило-Мефодіївське братство в Острозі (1865–1930 рр.). Однією із засновниць братства була відома письменниця, просвітниця, меценатка Антоніна Блудова (1812–1891). Найбільш плідною виявилася релігійно-просвітницька діяльність братства

135 років

тому введено в експлуатацію залізницю Ровно – Лунінець (1885)

130 років

від дня народження Лідії Сеницької (Волинцева) (1890–1973),
російської письменниці, поета, критика, перекладача.
Мешкала у Рівному, де брала участь у діяльності літературного гуртка,
створеного Олександром Кондратьєвим.
Від 1964 року проживала у США

130 років

від дня народження Лева Гомолицького (1890?–1973),
російського і польського поета, есеїста, критика, літературознавця і художника-
графіка. Жив і навчався в Острозі

130 років

від дня народження Олександра Ковалевського (1890–1939) –
українського громадського діяча. Засновник і голова
Української народно-республіканської партії у 1919–1921 роках.
У кінці квітня 1919 р. підтримав спробу антидержавного заколоту
в місті Рівне, який очолив В. Оскілко

125 років

від часу освячення Свято-Воскресенського собору у Рівному (1895)

110 років

від дня народження Якова Бусла
(псевд. Галина, Київський, Дніпровський, Шахтар) (1910–1945),
політичного діяча, публіциста, учасника національно-визвольних змагань.
Один із засновників революційного національного руху на Волині та Поліссі.
Народився в селищі Клевань Рівненського району

110 років

від дня народження Стефана Шайдака (1910–2004),
педагога, поета. Співзасновник групи польських поетів «Волинь»,
яка діяла в Рівному у 30-х рр. ХХ ст.

100 років

тому (19–30 серпня), 6-та Січова дивізія УНР
під командуванням Генерал-хорунжого Марка Безручка
відбивала атаки 1-ї Кінної армії Будьонного
під Замостям (Варшавська битва) (1920)

90 років

тому у м. Рівне почав виходити науково-освітній і краєзнавчий збірник «Rocznik Wołyński» (1930–1939) під редакцією польського культурно-освітнього діяча, дослідника Волині Якуба Гоффмана (1896–1964)

90 років

тому у місті Рівне відбувся перший регіональний ярмарок «Волинські торги» (1930–1939)

80 років

тому розпочав роботу

Ровенський державний учительський інститут (1940–1953) – перший в області вищий навчальний заклад.

В 1953 році він був реорганізований у Ровенський державний педагогічний інститут, якому у 1967 році було надано ім'я Д. З. Мануїльського (до 1992 року). У 1998 році був створений Рівненський державний гуманітарний університет, який став спадкоємцем Рівненського державного педагогічного інституту

65 років

тому було відкрито Рівненське музичне училище (1955)

60 років

тому здано в експлуатацію приміщення Рівненського обласного музично-драматичного театру (площа Театральна) (1960).

Архітектор О. Крилова

50 років

тому розпочав роботу Ровенський культурно-освітній факультет Київського державного інституту культури ім. О. Корнійчука (1970).

З 1979 року – Ровенський державний інститут культури.

У 1998 році увійшов до структури Рівненського державного гуманітарного університету

50 років

тому введено в експлуатацію

Рівненську фабрику нетканих матеріалів (1970)

30 років

тому було засновано газету Рівненської обласної ради народних депутатів «Вісті Рівненщини» (1990)

20 років

тому вийшов з друку укладений Рівненською обласною універсальною науковою бібліотекою бібліографічний покажчик літератури «Одвічні джерела. Острогу – 900» (2000).

Укладачі: П. Демчук, М. Манько, Н. Тимошук

15 років

тому у Рівному на Театральній площі відкрито пам'ятник українському письменнику, уродженцю с. Дермань Здолбунівського району Уласу Самчуку (2005).

Скульптор В. Шолудько, архітектор В. Ковальчук

15 років

тому вийшла «Літературно-краснавча енциклопедія Рівненщини» (2005) поета, педагога, журналіста, краснавця Івана Пащука (1938–2013). У 2016 році за результатами обласного конкурсу «Краща книга Рівненщини» її визнано переможцем у номінації «Краще довідкове видання»

15 років

тому вийшов науковий збірник «Берестецька битва 1651 року мовою документів: за матеріалами наукової спадщини І. К. Свешнікова» (2005).

Укладачі: В. Виткалов та Т. Пономарьова

15 років

тому вийшов перший випуск наукового збірника Музею книги та друкарства Державного історико-культурного заповідника м. Острога «Волинська книга: історія, дослідження, колекціонування» (2005)

15 років

тому вперше побачив світ у видавництві «Волинські обереги» (Рівне) незакінчений роман українського письменника Уласа Самчука «Дермань» (2005)

Січень

3 січня

70 років від дня народження Миколи Кащука (1950), українського письменника, сатирика, гумориста.

Проживає на Рівненщині

14 січня

70 років від дня народження Марії Немиро (1950–2014),
письменниці, фольклориста, педагога. Доцент кафедри історії України
Рівненського державного гуманітарного університету

26 січня

90 років від дня народження Петра Фесая (1930),
педагога, музиканта, композитора. Заслужений працівник культури України.
Викладач Рівненського музичного училища

Лютий

3 лютого

80 років тому була прийнята
Постанова бюро Рівненського обкому КП(б)У
про організацію бібліотек області, в т.ч.
обласну центральну бібліотеку для дорослих в місті Ровно
(тепер Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека);
Обласну центральну бібліотеку для дітей в місті Ровно
(Рівненська обласна бібліотека для дітей
(1940)

3 лютого

80 років тому була прийнята
Постанова бюро Рівненського обкому КП(б)У
про організацію музеїв в області, в т.ч.
історико-краєзнавчого музею в місті Ровно
(тепер Рівненський обласний краєзнавчий музей)
(1940)

19 лютого

(за іншою версією – 19 листопада)
115 років від дня народження Авеніра Коломийця (1915–1946),
українського театрального режисера, журналіста, письменника, художника.
Уродженець с. Городець Володимирецького району, за іншою версією
с. Бережниця Дубровицького району

20 лютого

115 років від дня народження Уласа Самчука (1905–1987),
українського письменника, громадського та політичного діяча.
Уродженець села Дермань Здолбунівського району

24 лютого

135 років від дня народження Станіслава-Ігнація Віткевича (1885–1939), польського художника, фотографа, письменника та теоретика мистецтва.

Похований у селі Великі Озера Дубровицького району.
У 1988 році прах художника було перепоховано в Польщі

лютий

120 років від дня народження Ольги Яновської (1900–1998), живописця, графіка, педагога. Народилася в Острозі

лютий

55 років тому розпочалося будівництво Рівненського хімічного комбінату (1965), на базі якого у 1975 році створене Рівненське виробниче об'єднання «Азот» (від 2004 року – ПрАТ «Рівнеазот»)

Березень

6 березня

80 років тому розпочав роботу Рівненський палац піонерів (1940).
Нині Рівненський міський палац дітей та молоді

9 березня

30 років тому в Рівному на майдані ім. В. Короленка відкрито пам'ятний знак на честь 150-річчя виходу з друку першого «Кобзаря» Т. Г. Шевченка (1990)

14 березня

80 років від дня народження Юрія Хабатюка (1940–1985), українського поета, літературознавця, педагога.
Кандидат філологічних наук.
Уродженець села Глинськ Здолбунівського району

22 березня

20 років тому у Рівному на вулиці В. Чорновола, 1 відкрито анотаційну дошку (2000) В'ячеславу Чорноволу (1937–1999), українському політичному діячу, публіцисту, провіднику українського національно-демократичного визвольного руху кінця 80-х–90-х рр. ХХ ст.
Голова Народного Руху України

28 березня

80 років від дня народження Степана Бабія (1940), українського письменника, поета.
Голова Рівненської обласної організації Національної спілки письменників України з 2000 по 2005 рр.

31 березня

80 років від дня народження Анатолія Мартиненка (1940–2014), графіка, заслуженого працівника культури України.

Директор Рівненської дитячої художньої школи (1970–2011).

У 2015 році для вшанування пам'яті А. І. Мартиненка на фасаді школи встановлено меморіальну дошку, а школі присвоєне його ім'я

31 березня

85 років від дня народження Галини Гордасевич (1935–2001), української письменниці. Дитячі роки провела у Дубровиці та селі Городець Володимирецького району.

Навчалася у Кричильській середній школі Сарненського району, Острозькому, Костопільському педагогічних училищах

Квітень

3 квітня

95 років від дня народження Бориса Степанишина (1925–2004), українського педагога, літературознавця і громадського діяча.

Кандидат педагогічних наук (1975), професор.

Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (1995)

5 квітня

110 років від дня народження Лідії Спаської (1910–2000), народної художниці. З 40-х років ХХ ст. проживала в Острозі

12 квітня

70 років від дня народження Надії Ярмолюк (1950), української поетеси, журналістки.

Уродженка села Мнишин Гощанського району

15 квітня

80 років від дня народження Євгена Шморгуна (1940), українського письменника. Голова Рівненської обласної організації Національної спілки письменників України з 1989 по 2000 рр.

17 квітня

75 років від дня народження Арсена Левковича (1945–1991), українського поета, перекладача, художника.

Проживав у Дубно

20 квітня

125 років від дня народження Григорія Равчука (1895–1986), музикознавця, краєзнавця. Проживав в Острозі

23 квітня

125 років від дня народження Юрія Цехміструка (1895–1968),
педагога, фольклориста, музикознавця.
Викладач Рівненської музичної школи

25 квітня

90 років від дня народження Ростислава Солоневського
(1930–2016), українського письменника.
Уродженець села Вовковиї Демидівського району.
Проживав у селищі Клевань Рівненського району

Травень

3 травня

90 років від дня народження Степана Пінчука (1930–2012),
українського критика, літературознавця, перекладача.
Уродженець селища Степань Сарненського району

12 травня

30 років тому в Рівному на будинку № 8 по вул. Словацького відкрито
анотаційну дошку (1990) українській письменниці
Ользі Ткачук (1913–1983)

Червень

8 червня

160 років від дня народження Арсенія Селецького (1860–?),
церковного діяча.
Автор монографії «Острожская типография и ее издания» (1885),
першої друкованої праці, спеціально присвяченої
Острозькій друкарні та її виданням

11 червня

60 років від дня народження Стефанії Українець (1960),
української письменниці, педагога. Кандидат філософських наук.
Викладач Рівненського інституту Київського університету права
Національної академії наук України

12 червня

85 років від дня народження Петра Савчука (1935),
історика, педагога, краєзнавця. Викладав у Рівненському державному
гуманітарному університеті з 1979 по 2017рр.

14 червня

60 років від дня народження Андрія Жив'юка (1960),
історика, педагога. Кандидат історичних наук. Голова правління
Рівненської обласної організації Національної спілки краєзнавців України.
Заслужений працівник освіти України

17 червня

110 років від дня народження Серафима Кашуби
(світське ім'я – Алоїз-Казимир) (1910–1977),
церковного діяча римо-католицької церкви.
Від 1939 до 1958 року був пастирем на Волині, зокрема у Дермані
(нині Здолбунівський район) та Карасині (нині Сарненський район),
від серпня 1945 року – у Рівному

24 червня

80 років від дня народження Каленика Шульжука (1940–2010),
педагога. Доктор філологічних наук (1990).
Заслужений працівник освіти України (2006).
Працював у Рівненському державному гуманітарному університеті з 1971 року.
Уродженець села Погорілівка (нині Поліське) Березнівського району

28 червня – 11 липня

100 років з часу проведення Рівненської операції –
наступальної операції радянських військ Південно-західного фронту
проти польських військ в районі міста Рівне
під час радянсько-польської війни
(1920)

Липень

5 липня

120 років від дня народження Віталія Волкова (1900–1973),
українського письменника, прозаїка, автора фантастичних оповідань і повістей.
Закінчив Дубенську гімназію. Жив у Корці, працював у Гощі, Рівному.
У 1949 році емігрував до США

18 липня

150 років від дня народження Костянтина Харламповича
(1870–1932), українського дослідника історії церкви та освіти.
Автор понад 200 наукових праць. Перший дослідник, що дав послідовний
виклад історії Острозької академії.
Уродженець села Рогачі, нині Березнівського району

28 липня

135 років від дня народження Володимира Сальського –

військового міністра УНР, генерал-хорунжого.
Народився в Острозі (1885–1940)

Серпень

3 серпня

130 років від дня народження Антона Нивинського
(Антін Чекмановський) (1890–1945),
українського письменника, журналіста та громадського діяча.
Один із засновників і керівників рівненської «Просвіти».
Уродженець села Тинне (нині місто Рівне)

14 серпня

75 років від дня народження Павла Рачка (1945),
українського письменника, журналіста.
Народився у Березному

18 серпня

80 років від дня народження Сергія Гулі (1940),
українського письменника. Проживає у Рівному

25 серпня

80 років від дня народження Миколи Жулинського (1940),
літературознавця, критика, академіка НАН України,
директора Інституту літератури ім. Т. Шевченка НАН України.
Доктор філологічних наук.
Народився в селі Новосілки Демидівського району (нині Набережне)

28 серпня

255 років від дня народження Тадеуша Чацького (1765–1813),
польського вченого, педагога.
Похований у Дубно

Вересень

7 вересня

150 років від дня народження Олександра Купріна (1870–1938),
російського письменника.
У 90-х рр. XIX ст. проживав у селі Кузьмівка Сарненського району.
Реальні події з життя села Кузьмівка відтворив у повісті «Олеся» (1898)

26 вересня

80 років від дня народження Степана Наливайка (1940),
письменника, вченого сходознавця, перекладача.
Народився в селі Масевичі Рокитнівського району

30 вересня

70 років від дня народження Анатолія Іваненка (1950),
живописця, педагога. Викладач Рівненської дитячої художньої школи

Жовтень

8 жовтня

115 років від дня народження Сергія Даушкова (1905–1991),
українського поета, прозаїка-казкаря.
Деякий час проживав у селі Мартинівка Дубенського району

9 жовтня

90 років від дня народження Івана Шишка (1930–2003),
педагога, історика, краєзнавця.
Проживав в селі Липки Гощанського району

15 жовтня

85 років від дня народження Володимира Грабоуса (1935–2004),
українського поета, байкаря, сатирика.
Уродженець села Мощаниця Острозького району

17 жовтня

190 років від дня народження Аполлонія Сендульського (1830–1882),
краєзнавця, церковно-громадського і освітнього діяча Волині,
популяризатора острозької давнини. Із 1867 року був постійним співробітником
«Волынских епархиальных ведомостей».
Автор понад 40 матеріалів, більшість із яких – історико-краєзнавчі нариси

18 жовтня

120 років від дня народження Харитини Кононенко (1900–1943),
української громадської діячки, журналістки.
У 1941–1943 рр. – одна з керівників легального Українського Червоного Хреста
на Волині з осередком у Рівному.
Займалася відродженням «Просвіти». Загинула у Рівному.
На вулиці Соборній, в Рівному на її честь встановлено пам'ятну дошку

19 жовтня

105 років від дня народження Ігоря Сवेशнікова (1915–1995),
історика, археолога.
Проводив археологічні розкопки на «Козацьких могилах»
(село Пляшева Радивилівського району), в Дубно.
Автор монографії «Битва під Берестечком» (1992)

20 жовтня

125 років від дня освячення Свято-Воскресенського собору
в Рівному (1895)

Листопад

11 листопада

30 років тому Святійшим Патріархом
Української автокефальної православної церкви Мстиславом
було освячено пам'ятний хрест та камінь в місті Рівному (на Грабнику),
де нині споруджений Свято-Покровський собор (1990)

15 листопада

45 років від часу відкриття Рівненського театру ляльок (1975).
Нині Рівненський академічний обласний театр ляльок

19 листопада

90 років від дня народження Павла Лотоцького (1930–2012),
музеєзнавця, заслуженого працівника культури України.
Перший директор Державного історико-меморіального заповідника
«Козацькі могили» (нині Національний історико-меморіальний заповідник
«Поле Берестецької битви»)

19 листопада

(за іншою версією – 19 лютого)

115 років від дня народження Авеніра Коломийця (1905–1946),
українського письменника, театрального режисера, художника, журналіста.
Народився в селі Городець Володимирецького району.
За іншою версією – у селі Бережниці Дубровицького району

25 листопада

115 років від дня народження Ніла Хасевича (1905–1952),
українського художника, графіка,
активного громадського і політичного діяча, члена ОУН і УГВР.
Народився у селі Дюксин Костопільського району

Грудень

1 грудня

605 років від дня народження Яна Длугоша гербу Венява
(1415–1480), польського історика-літописця, дипломата.
Автор «Історії Польщі» («Хроніка Длугоша») в 12 томах.
У праці під 1283 роком згадується Рівне

5 грудня

60 років від дня народження Ярослава Поліщука (1960),
літературознавця, педагога, краєзнавця.

Доктор філологічних наук.
Народився в селі Самостріли Корецького району

6 грудня

95 років від дня народження Ярослава Пури (1925–2006),
українського мовознавця, дослідника топоніміки Рівненщини,
педагога, краєзнавця. Викладач Ровенського державного педагогічного
інституту (1959–1985). Кандидат філологічних наук.
Автор видань «Край наш у назвах», «Сучасні прізвиська Ровенщини»,
«Походження назв територіальних мікрооб'єктів Ровенщини» та інші

9 грудня

150 років від дня народження барона Федора (Теодора) Штейнгеля (1870–1946),
українського громадсько-політичного і культурного діяча, дипломата.
Організатор першого на Волині сільського музею
в селі Городок Рівненського району

10 грудня

35 років тому в Острозі у Луцькій надбрамній вежі XVI ст.
відкрито Музей книги та друкарства (1985). Нині Музей книги та друкарства
КЗ «Державний історико-культурний заповідник м. Острога» РОР.
Автор тематико-експозиційного плану музею С. В. Позіховська,
автор проекту архітектурно-художнього оформлення Є. Є. Шаповалов

30 грудня

95 років від дня народження Степана Дем'янчука (1925–2000),
педагога. Доктор педагогічних наук, професор.
Викладач Рівненського державного педагогічного інституту (1966–1997).
З 1993 року – перший проректор Міжнародного університету
«Рівненський економіко-гуманітарний інститут»
(нині Міжнародний економіко-гуманітарний університет
ім. академіка Степана Дем'янчука).

31 грудня

115 років від дня народження Тадеуша Брези (1905–1970),
польського письменника, автора повістей та оповідань.
Уродженець Острожчини

Уклала Н. М. Кожан